

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๔๕

วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคคู่แข่งเห็นจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องลงวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคคู่แข่งเห็นจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ และข้อบังคับพรรค ตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปข้อเท็จจริงได้ว่า พรรคคู่แข่งเห็นจริงได้แจ้งต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๔๔ กรณีกรรมการบริหารพรรคลาออกจากตำแหน่งจำนวน ๑๖ คน ซึ่งทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งหมด และที่ประชุมใหญ่สามัญพรรคคู่แข่งเห็นจริง ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๔ ซึ่งประชุม ณ บ้านเลขที่ ๕ หมู่ที่ ๔ ตำบลท่าพรสวรรค์ อำเภอท่าพรสวรรค์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีมติเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคคู่แข่งเห็นจริง พ.ศ. ๒๕๔๗ จำนวน ๕ ข้อ และเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๑๔ คน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับเฉพาะกรณีกรรมการบริหารพรรคลาออกจากตำแหน่งและได้แจ้งให้พรรคคู่แข่งเห็นจริงทราบแล้ว รวมทั้งได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสระบุรี หนองคาย เชียงใหม่ และนครศรีธรรมราช ตรวจสอบข้อเท็จจริงการจัดประชุมใหญ่สามัญพรรคคู่แข่งเห็นจริงว่าดำเนินการเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคหรือไม่ อย่างไร เพื่อประกอบการพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ดังกล่าว จากรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ได้สอบปากคำผู้ที่ปรากฏรายชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม โดยให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ได้รับหนังสือเชิญประชุมใหญ่สามัญพรรคคู่แข่งเห็นจริง และมีการจัดประชุมใหญ่สามัญในวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว รวมทั้งได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองจริง ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามที่ได้สอบปากคำผู้ที่ปรากฏรายชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๗ คน ได้แก่ นายเจริญ พุ่มด้วง นายเนย สัมฤทธิ์ นางวราภรณ์ กุลสติ นางพวงทิพย์ ระวัง

นายวิฑูรย์ คชเชนทร์ นายสุวรรณ คชเชนทร์ และนางอนงค์ รักษากิจ โดยให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่มีการประชุมใหญ่สามัญที่บ้านเลขที่ ๕ หมู่ที่ ๔ ตำบลถ้ำพรรณรา อำเภอถ้ำพรรณรา จังหวัด นครศรีธรรมราช แต่ได้ประชุมที่บ้านเลขที่ ๑๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลถ้ำพรรณรา อำเภอถ้ำพรรณรา จังหวัด นครศรีธรรมราช เนื่องจากสถานที่ดังกล่าวไม่สะดวกในการจัดประชุมใหญ่ เพราะใช้จัดงานแต่งงาน โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ๒๐ กว่าคน และไม่ได้รับหนังสือเชิญประชุมจากพรรคแต่อย่างใด และผู้มีรายชื่อ เข้าร่วมประชุมบางราย (นายวิฑูรย์ คชเชนทร์ นางพวงทิพย์ ระวัง และนางอนงค์ รักษากิจ) ไม่ได้ เข้าร่วมประชุมในวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว แต่โดยที่ผลการตรวจสอบดังกล่าว ยังปรากฏข้อเท็จจริง ไม่ชัดเจน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ จังหวัดนครศรีธรรมราชตรวจสอบข้อเท็จจริงการจัดประชุมใหญ่สามัญพรรคผู้แจ้งเห็นจริงเพิ่มเติม ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครศรีธรรมราชได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง เพิ่มเติมตามที่ได้สอบปากคำผู้ที่ปรากฏลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๒๒ คน ได้แก่ นางเดือน พุ่มด้วง นางจิรา คชเชนทร์ นางสาวนิภา บัวสารบรรณ นางสาวโกศล มีแสง นางสุพิศ พรหมชัยศรี นายสมวงศ์ เพ็ชรมาก นางอนุสนธิ์ กำเหนิดสม นางสาวเต๋อ เอียงม่วง นางจามจรี เพ็ชรประณีต นายเอกพล เพ็ชรประณีต นางสาวดารุณี เพ็ชรมาก นางเกษร ไกรนรา นายสวาท เพ็ชรมาก นายสงัด สาริชา นางสาวจิราภรณ์ ทองหรบ นายสมโชค ศักดิ์ศรี นายสุวัช โสดา นายสุเจียน ทองหรบ นางสาวอรสา สาริชา นางศรชยา ทองหรบ นางสาวกัญญา มณีหมุด และนางสาวปราณี แสงมณี โดยให้ถ้อยคำ สอดคล้องกันว่า ไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้แจ้งเห็นจริงแต่อย่างใด ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ในวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว ไม่ได้รับหนังสือให้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ไม่ได้ลงลายมือชื่อ ในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม และผู้ที่ปรากฏลายมือชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่ จำนวน ๒ คน คือ นายตินชัย เพ็ชรมาก และ นายไพโรจน์ แสงมณี อยู่ระหว่างต้องโทษจำคุก

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียน พรรคการเมืองใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้พรรคผู้แจ้งเห็นจริงชี้แจงเพิ่มเติมว่าผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนเป็นสมาชิกพรรคผู้แจ้งเห็นจริง มีหนังสือเชิญเข้าร่วมประชุมใหญ่หรือไม่ อย่างไร ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ทุกคนได้เข้าร่วมประชุมใหญ่ และลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองจริงหรือไม่ อย่างไร มีการจัดประชุมใหญ่ตามวันเวลา

และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุมหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งพรรคู้แจ้งเห็นจริงได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าพรรคู้แจ้งเห็นจริงได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๓ และต่อมามีปัญหาเกิดขึ้นภายในพรรค เช่นเรื่องที่ตั้งสำนักงานใหญ่ เลขานุการพรรคพ้นจากตำแหน่ง กรรมการบริหารพรรคยื่นหนังสือลาออกจำนวน ๑๖ คน ซึ่งทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ เป็นผลทำให้การจัดประชุมใหญ่สามัญพรรคู้แจ้งเห็นจริงเป็นไปอย่างรีบเร่ง ประกอบกับพรรคมีประสบการณ์น้อย ไม่มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับพรรค จึงขอจัดประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย และข้อบังคับพรรคด้วยความละเอียดรอบคอบต่อไป

สำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติได้นำเรื่องการจัดประชุมใหญ่ของพรรคู้แจ้งเห็นจริงดังกล่าวเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ โดยที่ประชุมมีความเห็นว่า พรรคู้แจ้งเห็นจริงจัดประชุมใหญ่สามัญพรรคู้แจ้งเห็นจริง ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔ ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เห็นควรเสนอประธานกรรมการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้มีคำสั่งยุบพรรคู้แจ้งเห็นจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนสาขาพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง โดยข้อบังคับพรรคู้แจ้งเห็นจริง พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๖๕ และข้อ ๗๐ กำหนดไว้ว่า การประชุมใหญ่สามัญประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรค สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น ผู้แทนของสาขาพรรคในกรณีที่มีสาขาพรรคสมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค ซึ่งการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนจึงจะเป็นองค์ประชุม แต่ข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นที่จัดประชุมใหญ่ของพรรคู้แจ้งเห็นจริงปรากฏว่าผู้ที่ปรากฏชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๓ คน ได้แก่ นายเจริญ พุ่มด้วง นายเนย สัมฤทธิ์ และนายสุวรรณ คะเชนทร์ ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่มีการประชุมใหญ่สามัญ ณ สถานที่ดังกล่าว แต่ได้ประชุมที่บ้านเลขที่ ๑๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลถ้ำพรรณรา อำเภอดำพรรณรา จังหวัดนครราชสีมา

เนื่องจากบ้านเลขที่ดังกล่าวไม่สะดวกในการจัดประชุมเพราะใช้จัดงานแต่งงาน โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ กว่าคน และผู้ที่มีลายมือชื่อปรากฏอยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๒๕ คน ประกอบด้วย นายวิวัฒน์ คชเชนทร์ นางเฟื่อน พุ่มด้วง นางจิรา คชเชนทร์ นางพวงทิพย์ ระวัง นางสาวนิกา บัวสารบรรณ นางอนงค์ รักษากิจ นางสาวโกศล มีแสง นางสุพิศ พรหมชัยศรี นายสมวงศ์ เพ็ชรมาก นางอนุสนธิ์ กำเหนิดสม นางสาวเต๋า เอียงม่วง นางจามจรี เพ็ชรประณีต นายเอกพล เพ็ชรประณีต นางสาวดารุณี เพ็ชรมาก นางเกษร ไกรนรา นายสวาท เพ็ชรมาก นายสงัด สาริชา นางสาวจิราภรณ์ ทองหรบ นายสมโชค ศักดิ์ศรี นายสุวัช โสดา นายสุเจียน ทองหรบ นางสาวอรสา สาริชา นางศรชยา ทองหรบ นางสาวกัญญ์ มะณีหมุด และนางสาวปราณี แสงมณี ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้แจ้งเห็นจริงแต่อย่างใด ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญในวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว ไม่ได้รับหนังสือเชิญให้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ไม่ได้ลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม และผู้ที่ปรากฏลายมือชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่ จำนวน ๒ คน คือ นายสินชัย เพ็ชรมาก และนายไพโรจน์ แสงมณี อยู่ระหว่างต้องโทษจำคุก ดังนั้น การประชุมใหญ่สามัญพรรคผู้แจ้งเห็นจริงจึงมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๘๕ คน (จำนวนที่พรรคแจ้งไว้ ๑๑๔ คน หักออก ๒๕ คน โดยจำนวนที่หักออกยังไม่รวมผู้ที่อยู่ระหว่างต้องโทษจำคุก จำนวน ๒ คน) ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคผู้แจ้งเห็นจริง พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๗๐ กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญมีจำนวนน้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ และข้อบังคับพรรคผู้แจ้งเห็นจริง พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๗๐ มีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้แจ้งเห็นจริง

พรรคผู้แจ้งเห็นจริงได้รับสำเนาคำร้องแล้ว นายชัชวราส เปล่งแสงสว่าง หรือพิรเดช แสงสว่าง รักษาการหัวหน้าพรรคได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๕ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า พรรคผู้แจ้งเห็นจริงได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองจากนายทะเบียนพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๔๗ และได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ แต่ขณะที่ยังไม่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เกิดความขัดแย้งกันทางความคิดในคณะกรรมการบริหารพรรคผู้แจ้งเห็นจริง เป็นเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคผู้แจ้งเห็นจริงลาออกจากตำแหน่ง จำนวน ๑๖ คน ซึ่งผู้รักษาการหัวหน้า

พรรคผู้แจ้งเห็นจริงได้ทำหน้าที่เชิญประชุมใหญ่สามัญพรรคผู้แจ้งเห็นจริงให้เป็นไปตามเวลาที่ระเบียบข้อบังคับพรรคกำหนดด้วยความรีบเร่ง และไม่ชานาญระเบียบข้อกฎหมายต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบกับคณะกรรมการบริหารพรรคผู้แจ้งเห็นจริงทั้งหมด ๑๘ คน มีความรู้ความเข้าใจน้อยหรือมีการศึกษาในระดับขั้นต่ำหรือเป็นชาวบ้านเสียส่วนมาก ทำให้ความคิดอุดมการณ์ในทางการเมืองแตกต่างกันจนเป็นผลทำให้เกิดความคิดขัดแย้งกันเป็นระยะ ๆ ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และเกิดความผิดพลาดในระเบียบข้อกฎหมายหลายครั้ง แต่ก็ได้รับความยืดหยุ่นชี้แนะจากคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งในระดับจังหวัดและส่วนกลางเป็นอย่างดี เพราะฉะนั้น พรรคผู้แจ้งเห็นจริงจึงขอยอมรับมตินายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้อง ที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้แจ้งเห็นจริง โดยพรรคผู้แจ้งเห็นจริงไม่ได้แย้งในข้อกล่าวหาใด ๆ ทั้งสิ้น

พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ตามคำชี้แจงของรักษาการหัวหน้าพรรคผู้แจ้งเห็นจริงดังกล่าว เมื่อพรรคขอยอมรับมติของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ยุบพรรค โดยไม่ได้แย้งข้อกล่าวหาใด ๆ ตามคำร้องขอเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ในการประชุมใหญ่สามัญของพรรคผู้แจ้งเห็นจริงครั้งที่ ๑/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๘ มีผู้เข้าร่วมประชุมน้อยกว่าหนึ่งร้อยคน ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคผู้แจ้งเห็นจริงข้อ ๓๐ จึงต้องถือว่าพรรคผู้แจ้งเห็นจริงมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคผู้แจ้งเห็นจริงได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกล่าวหา

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้แจ้งเห็นจริง แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ